

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ГРАМАТИКА ОСНОВНОЇ МОВИ (ФРАНЦУЗЬКОЇ)”

Руснак Д. А., Матвєєва О. О.

dianarousnak@gmail.com; almatveeva@yahoo.fr

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Дата надходження 03.05.2021. Рекомендовано до друку 01.06.2021.

Анотація. Програма курсу обов'язкових дисциплін призначена для студентів II курсу (III – IV семестри) спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціальність 014.023 Середня освіта (Мова і література (французька)) першого (бакалаврського) рівня освітньої програми “Французька мова і література та друга іноземна мова”. Мета навчальної дисципліни – сформувати у студентів рецептивні та репродуктивні граматичні навички, зокрема, навчити їх уживати словосполучення, прості, складнопідрядні та складносурядні речення різних типів, які відповідають нормативним вимогам французької мови, а також навчити розуміти іншомовне мовлення на слух і під час читання. Програма передбачає вивчення чотирьох змістових модулів: узгодження часів дійсного способу; займенники; типи умовних речень; часи *Subjonctif*. Значна увага приділяється навчанню вживання та розуміння граматичних структур у різних комунікативних ситуаціях. У програмі наводиться список основних і додаткових джерел до тем, виучуваних у курсі граматики основної мови.

Ключові слова: граматика; французька мова; обов'язкова дисципліна; спеціальність 014 Середня освіта; бакалаврський освітній рівень.

Руснак Д. А., Матвєєва Е. А. Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича Программа учебной дисциплины “Грамматика основного языка (французского)”

Аннотация. Программа курса обязательных дисциплин для студентов II курса (III – IV семестры) специальности 014 Среднее образование, предметная специальность 014.023 Среднее образование (Язык и литература (французский)) первого (бакалаврского) образовательного уровня образовательной программы “Французский язык и литература и второй иностранный язык”. Цель дисциплины – сформировать у студентов рецептивные и репродуктивные грамматические навыки, а именно: научить студентов употреблять простые, сложносочиненные и сложноподчиненные предложения разных типов в соответствии с нормами французского языка, а также научить их воспринимать и понимать иностранную речь на слух и во время чтения. Программа предполагает изучение четырех модулей: согласование времен изъявительного наклонения, местоимения, типы условных предложений; сослагательное наклонение. Особое внимание уделяется обучению пониманию и использованию грамматических структур в разных коммуникативных ситуациях. В программе приведен список основных и дополнительных источников к темам, представленным в курсе.

Ключевые слова: грамматика; французский язык; обязательная дисциплина; специальность 014 Среднее образование; бакалаврский образовательный уровень.

Rusnak D., Matvieieva O. Chernivtsi National University Yuri Fedkovich French Grammar Course Syllabus for Bachelor Students

Abstract. The syllabus is designed for bachelor students majoring in 014 Secondary Education, 014.023 Secondary Education, Language and Literature (French). The obligatory course is aimed at developing students receptive and reproductive grammar skills, namely teach students to build simple and complex sentences of different types according to the French language, and also teach them to perceive and understand a foreign language by ear and while reading. The course consists of four modules: concordance of the times

of the indicative mood, pronouns, types of conditional phrases and Subjunctive mood. The course focuses on teaching the understanding and use of grammatical structures in different communication situations. The Syllabus offers a list of references on the course topics.

Keywords: grammar course; French; obligatory course; Secondary Education; bachelor students.

1. Анотація дисципліни.

Курс *Граматики основної мови (Grammaire pratique du français)* належить до обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки за освітньою програмою “*Французька мова і література та друга іноземна мова*” (014 Середня освіта (мова і література (французька)) першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти. Курс передбачає ознайомлення студентів із особливостями структури французької мови та спрямований на формування у студентів теоретичних знань та навичок і вмінь коректної побудови (відповідно до норм вивчуваної мови) власного висловлювання французькою мовою. У *Модулі 1* (III семестр) вивчаються часи дійсного й умовного способу, а також розглядаються всі типи французького займенника. У *Модулі 2* (IV семестр) вивчаються часи *Subjonctif* та його вживання у різних підрядних реченнях.

2. Мета навчальної дисципліни. Основна мета курсу полягає у тому, щоб сформувати у студентів франкомовну граматичну компетентність, зокрема навчити студентів вживати словосполучення, прості, складнопідрядні та складносурядні речення різних типів, які відповідають нормативним вимогам французької мови, а також навчити розуміти іншомовне мовлення на слух та під час читання.

3. Завдання курсу: навчити виявляти вивчене граматичне явище в масиві письмового тексту чи усного мовлення, пояснити його лінгвістичну природу, сформулювати властиві йому генетичні та функціональні правила, продемонструвати навички практичного застосування в мовленні.

Здобувачі освіти повинні вміти:

- узагальнити знання з граматики французької мови, набуті на попередніх етапах навчання;
- довести рівень практичного володіння правилами до їх автоматичного застосування;
- продемонструвати знання щодо побудови складнопідрядних речень умови, мети, поступки тощо, в яких вживається “*Coditionnel*” і “*Subjonctif*”;
- засвоїти особливості функціонування французького синтаксису.

Унаслідок опанування дисципліни формуються такі компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК 1. Знання орфоепічних, граматичних, лексичних і стилістичних норм в усній і письмовій формах мовленнєвої діяльності (читання, аудіювання, говоріння, письмо).

4. Пререквізити. Здобувач вищої освіти має вивчати *Основну іноземну мову (французьку)* разом із цією дисципліною, що підвищує ефективність засвоєння курсу з граматики основної мови.

5. Результати навчання:

ПРН 11. Уміння розпізнавати граматичну структуру за формальними ознаками, співвідносити її зі значенням, диференціювати її від омонімічних форм, ідентифікувати відмінні форми, синонімічні за значенням.

ПРН 12. Уміння працювати із вітчизняною і зарубіжною літературою й іншими інформаційними ресурсами, присвяченими питанням практичної граматики сучасної французької мови; надавати правильну теоретичну інтерпретацію різноманітним граматичним явищам, а також ілюструвати кожне теоретичне положення конкретними мовними прикладами; використовувати набуті знання ініціомовної граматики при виконанні професійно-практичних завдань та в ситуаціях особистого спілкування.

Зокрема, унаслідок вивчення курсу граматики основної мови студент повинен:

знати:

- функціонування часів французької мови;
- узгодження часів Дійсного способу;
- часи Умовного способу й типи умовних речень;
- часи Subjonctif présent / Subjonctif passé ;
- форми та значення Imparfait du Subjonctif Plus-que-parfait du Subjonctif;
- вживання часів Subjonctif у підрядних реченнях різних типів;
- функції всіх типів займенників;
- загальні риси французького синтаксису.

вміти:

- чітко сформулювати відповідне граматичне правило;
- застосувати правило на практиці;
- виправити допущені помилки та пояснити їхню природу;
- розпізнавати граматичні явища та структури в усному та писемному мовленні;
- розуміти франкомовні висловлювання та висловлюватись граматично правильно в усному та писемному мовленні (згідно з нормами французької мови).

6. Опис навчальної дисципліни

6.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самотійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2-й	3	2,5	75		30			45		залік
Денна	2-й	4	2,5	75		30			45		іспит

6.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

III семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	усього	зокрема					усього	зокрема					
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	Ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми практичних занять	Змістовий модуль 1. <i>Les temps de l'Indicatif. Les pronoms</i>												
Тема 1. <i>La concordance des temps de l'Indicatif</i>	8	–	3	–	–	5	–	–	–	–	–	–	
Тема 2. <i>Le discours rapporté</i>	8	–	3	–	–	5	–	–	–	–	–	–	
Тема 3. <i>L'emploi des doubles pronoms</i>	8	–	3	–	–	5	–	–	–	–	–	–	

Продовження

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 4. <i>Les pronoms en / y</i>	7	–	3	–	–	4	–	–	–	–	–	–
Тема 5. <i>Tout comme adjectif, pronom, adverbe</i>	7	–	3	–	–	4	–	–	–	–	–	–
Разом за ЗМ1	38	–	15	–	–	23	–	–	–	–	–	–
Теми практичних занять	Змістовий модуль 2. <i>Les pronoms. Les temps du Conditionnel</i>											
Тема 6. <i>Les pronoms relatifs simples et composés</i>	7	–	3	–	–	4	–	–	–	–	–	–
Тема 7. <i>La mise en relief</i>	7	–	3	–	–	4	–	–	–	–	–	–
Тема 8. <i>Les pronoms démonstratifs simples et complexes</i>	7	–	3	–	–	4	–	–	–	–	–	–
Тема 9. <i>Les temps du Conditionnel présent / passé</i>	8	–	3	–	–	5	–	–	–	–	–	–
Тема 10. <i>Les types des hypothèses en français</i>	8	–	3	–	–	5	–	–	–	–	–	–
Разом за ЗМ 2	37	–	15	–	–	22	–	–	–	–	–	–
Усього годин	75	–	30	–	–	45	–	–	–	–	–	–

IV семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	зокрема					усього	зокрема				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми практичних занять	Змістовий модуль 1. <i>Les temps du Subjonctif présent Subjonctif passé. L'emploi du Subjonctif dans la complétive et dans la relative</i>											
Тема 1. <i>Les temps du Subjonctif présent Subjonctif passé. L'emploi du Subjonctif dans la subordonnée complétive après les verbes impersonnels</i>	7	–	3	–	–	4	–	–	–	–	–	–
Тема 2. <i>L'emploi du Subjonctif dans la subordonnée complétive après les verbes de désir, de nécessité, de sentiments etc.</i>	8	–	3	–	–	5	–	–	–	–	–	–

Продовження

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 3. <i>L'emploi du Subjonctif et de l'Indicatif dans la subordonnée complétive après les verbes de doute, d'opinion, d'incertitude</i>	8	–	3	–	–	5	–	–	–	–	–	–
Тема 4. <i>L'emploi du Subjonctif dans la subordonnée relative.</i>	8	–	3	–	–	5	–	–	–	–	–	–
Тема 5. <i>L'emploi du Subjonctif dans la subordonnée circonstancielle de but</i>	7	–	3	–	–	4	–	–	–	–	–	–
Разом за ЗМ1	38	–	15	–	–	23	–	–	–	–	–	–
Теми практичних занять	Змістовий модуль 2. <i>L'emploi du Subjonctif dans la circonstancielle et dans la proposition indépendante</i>											
Тема 6. <i>L'emploi du Subjonctif dans la subordonnée circonstancielle de temps</i>	8	–	3	–	–	5	–	–	–	–	–	–
Тема 7. <i>L'emploi du Subjonctif dans la subordonnée circonstancielle de concession</i>	8	–	3	–	–	5	–	–	–	–	–	–
Тема 8. <i>L'emploi du Subjonctif dans la subordonnée circonstancielle de condition et de conséquence</i>	7	–	3	–	–	4	–	–	–	–	–	–
Тема 9. <i>L'emploi du Subjonctif dans la proposition indépendante</i>	7	–	3	–	–	4	–	–	–	–	–	–
Тема 10. <i>Imparfait du Subjonctif Plus-que-parfait du Subjonctif</i>	7	–	3	–	–	4	–	–	–	–	–	–
Разом за ЗМ 2	37	–	15	–	–	22	–	–	–	–	–	–
Усього годин	75	–	30	–	–	45	–	–	–	–	–	–

6.2.1. Самостійна робота. Під час самостійної роботи студенти виконують завдання з підручників і посібників, представлених в основному списку літератури, та завдання на навчальній платформі Moodle (<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=746#section-5>).

6.2.2. Технічне й програмне забезпечення / обладнання.

Очна форма: Навчальна аудиторія з дошкою. Комп'ютер, відеопроєктор. Мережа Інтернет. Інтернет-сторінка дисципліни на платформі Moodle.

Дистанційна форма: Комп'ютер, відеокамера, мікрофон. Мережа Інтернет. Відеозв'язок на платформі Google Meet. Текстова інформація й інтерактивна робота зі студентами на Інтернет-сторінці дисципліни на платформі Moodle.

6.2.3. Політика курсу відповідає чинним нормативно-правовим документам України, стандартами вищої освіти, Етичному кодексу та Положенням щодо прав та обов'язків, правил поведінки, академічної доброчесності, доступу до навчання осіб з обмеженою мобільністю й іншим нормативно-правовим документам, затвердженим у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (див. докладніше <http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/scienc/02%20osvitniad/02>).

7. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Форми *поточного* контролю: усні відповіді студентів, тести та письмові роботи.

Форма *підсумкового* контролю (III семестр): залік. Залік складається з двох частин: письмова робота (20 балів) та усна відповідь (20 балів). Максимальна кількість балів за залік – 40.

Підсумковий рейтинг з граматики основної мови є середнє з рейтингових оцінок за кожний модуль та оцінки за залік.

Форма *підсумкового* контролю (IV семестр): комплексний іспит. Підсумковий контроль і оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється у формі іспиту з навчальної дисципліни.

Зважаючи на те, що дисципліна викладається більше одного семестру, а підсумковий контроль у формі іспиту передбачено лише в останньому семестрі, а в попередньому семестрі – залік, то іспит приймається з урахуванням семестрового рейтингового балу за останній семестр, що передє іспиту. Водночас на іспит виноситься весь обсяг програмного навчального матеріалу з цієї дисципліни.

Максимальна кількість балів за іспит – 40.

Отримані на іспиті бали додаються до балів, які студент заробив протягом семестру (максимальна кількість балів – 60).

Засоби оцінювання: тести; контрольні роботи; усні відповіді.

Оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни (поточний контроль): тести – 1 бал; контрольна робота – 3 бали; усна відповідь – 2 бали.

Всього: 6 балів за одну тему (див. таблицю розподілу балів).

Критерії оцінювання результатів навчання (підсумковий контроль)

1) Усна співбесіда:

- відповідність змісту – 5
- повнота і ґрунтовність викладу – 5
- термінологічна коректність – 5
- наведення прикладів відповідно до правила – 5

Максимальна кількість балів – 20

2) Виконання тестових завдань:

- правильність відповіді (1 бал за одну правильну відповідь)

Максимальна кількість балів – 5 балів

3) Написання письмових робіт (репродуктивні та продуктивні завдання)

Оцінювання відбувається за такими **критеріями**:

а) Репродуктивні завдання:

Граматична правильність писемного висловлювання – 6 балів, з яких:

- морфологічні навички оформлення висловлювання – 2 бали;
- синтаксичні навички оформлення висловлювання – 2 бали;
- орфографічні навички оформлення висловлювання – 2 бали.

б) Продуктивні завдання:

Граматична правильність писемного висловлювання – 6 балів, з яких:

- морфологічні навички оформлення висловлювання – 2 бали;
- синтаксичні навички оформлення висловлювання – 2 бали;
- орфографічні навички оформлення висловлювання – 2 бали.

Лексичні навички оформлення висловлювання – 1,5 бали.

Відповідність граматичних форм мовленнєвому наміру мовця – 1,5 бали.

Максимальна кількість балів – 15.

Питання на залік:

- 1) Discours indirect; 2) Question directe et indirecte; 3) Concordance des temps de l'Indicatif;
- 4) Conditionnel présent (formes, valeurs, emploi); 5) Conditionnel passé (formes, valeurs, emploi);
- 6) Structures avec "SI"; 7) Futur antérieur (formes, valeurs, emploi); 8) Passé antérieur (formes, valeurs, emploi); 9) Pronoms relatifs simples (formes, valeurs, emploi); 10) Pronoms relatifs composés (formes, valeurs, emploi).

Питання на іспит:

1. Parlez des *pronoms relatifs simples* (formes, valeurs, emploi).
2. Parlez des *Pronoms relatifs composés* (formes, valeurs, emploi).
3. Parlez du *Conditionnel présent* (formes, valeurs, emploi).
4. Parlez du *Conditionnel passé* (formes, valeurs, emploi).
5. Parlez du *Passé antérieur* (formes, valeurs, emploi).
6. Parlez du *Futur antérieur* (formes, valeurs, emploi).
7. Expliquez les règles de transformation du discours direct au discours indirect (Plan du Présent). Citez tous les changements possibles au discours indirect. Donnez-en des exemples.
8. Expliquez les règles de transformation des questions directes aux questions indirectes (Plan du Présent). Citez des exemples.
9. Présentez la règle de la concordance des temps de l'Indicatif (plan du Présent / Plan du Passé). Citez des exemples.
10. Expliquez le choix des temps dans la phrase complexe où la subordonnée exprime la simultanéité /l'antériorité /la postériorité par rapport à la principale (plan du Présent / Plan du Passé). Citez des exemples.
11. Expliquez le choix des temps dans la phrase complexe où la subordonnée est introduite par "SI". Citez des exemples
12. Parlez de la formation du Subjonctif présent et passé et de l'emploi du Subjonctif dans les complétives.
13. Parlez de la formation du Subjonctif présent et passé et de l'emploi du Subjonctif et de l'Indicatif dans les complétives après les expressions d'opinion.
14. Parlez de la formation du Subjonctif présent et passé et de l'emploi du Subjonctif dans les relatives.
15. Parlez de la formation du Subjonctif présent et passé et de l'emploi du Subjonctif dans les circonstanciées.
16. Parlez de la formation du Subjonctif présent et passé et de l'emploi du Subjonctif dans les propositions indépendantes.

17. Parlez de la formation du Subjonctif Imparfait et Plus-que-parfait. La concordance des temps du Subjonctif dans la langue écrite.

Situations:

- *Imaginez un spot publicitaire où le médecin donne des conseils à une femme qui arrête de fumer et qui ne veut pas prendre de kilos.*
- *Décrivez l'image «Nous avons le monde à soigner». Exprimez vos désirs et espoirs à ce sujet.*
- *Que doit faire un touriste qui vient dans votre pays? Donnez des conseils en exprimant la nécessité et le jugement personnel.*
- *Imaginez un problème (de santé, d'argent, de travail etc.). Donnez des conseils à un ami / une amie pour le résoudre.*
- *Imaginez un problème (de santé, d'argent, de travail etc.). Exprimez votre opinion au sujet choisi.*
- *Décrivez vos sentiments sur l'amitié. Dites ce que vous aimez ou détestez chez vos amis.*
- *Vous avez des voisins bruyants. Vous êtes sur le bout. Parlez à votre voisin et exprimez vos reproches.*
- *Votre ami ne veut pas avoir de portable. Essayez de le convaincre d'en acheter un. Trouvez des arguments en exprimant le but.*
- *Vous avez une mauvaise connexion d'Internet. Vous téléphonez au centre de service et expliquez votre problème. Vous exprimez votre mécontentement à l'employé qui ne vous écoute pas et fait son travail de routine.*

Розподіл балів, які отримують студенти під час заліку:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (залікова робота)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Розподіл балів, які отримують студенти під час іспиту:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (залікова робота)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

8. Рекомендована література

8.1. Базова (основна)

1. Руснак, Д. А. (2017). *Теорія і практика формування франкомовної граматичної компетентності з комп'ютерною підтримкою* [Навчально-методичний посібник]. Чернівці: Чернівецький національний університет.
2. Grégoire, M., & Thiénevez, O. (2002) *Grammaire progressive du français*. Niveau intermédiaire. Paris: CLE International.
3. Miquel, C. (2002). *Communication progressive : avec 354 activités*. Niveau intermédiaire. Paris: CLE International.
4. Miquel, C. (2007). *Grammaire en dialogues. Niveau 2*. Paris: CLE International.
5. Samoïlova, O., & Komirna, E. (2005). *Cours pratique de la grammaire française*. Kyiv. Editions KNLU.

8.2. Допоміжна

1. Barféty, M., & Beaujouin, P. (2005). *Compréhension orale*. Niveau 2. Paris: CLE International.
2. Bérard, E. (2005). *Grammaire du français : comprendre, réfléchir, communiquer*. Paris: Didier.
3. Grevisse – Goose. (1995). *Nouvelle grammaire française* (3e édition). Paris: Ed.de boeuk.
4. Monnerie, A. (1987). *Le Français au présent. Grammaire : français langue étrangère*. Paris: Les éditions Didier.
5. Soutet, O. (2000). *Le Subjonctif en français*. Paris: Ophrys.

9. Інформаційні ресурси

1. Grammaire actuelle et contextualisée du français (GRAC). Accessible a <http://www.francparler-oif.org/grac-a1a2/>
2. Les présentations virtuelles sur la grammaire française. Accessible a <https://fr.tsedryk.ca/grammaire/presentations/index.html>
3. Grammaire française en images. Accessible a https://fr.tsedryk.ca/grammaire/presentations/grammaire_presentations_images/index.html
4. Clefs du français pratique. Accessible a <http://www.btb.termiumplus.gc.ca/tpv2guides/guides/clefsfp/index-fra.html?lang=fra>